

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2022

OSEBNA OKOLIŠČINA: KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE

- 1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 1.2 Priporočila Zagovornika
- 1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 1.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 1.5 Izobraževanje in ozaveščanje

Osebne okoliščine so tiste prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusi, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Osebne okoliščine, ki jih določa Zakon o varstvu pred diskriminacijo so:

SPOL

NARODNOST

RASA ALI ETNIČNO POREKLO

JEZIK

VERA ALI PREPRIČANJE

INVALIDNOST

STAROST

SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ

DRUŽBENI POLOŽAJ

PREMOŽENJSKO STANJE

IZOBRAZBA

ZDRAVSTVENO STANJE

NOSEČNOST IN/ ALI STARŠEVSTVO

DRŽAVLJANSTVO

KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE

ZAKONSKI STAN ALI DRUŽINSKI STATUS

DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE

VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI

LEGENDA

Področja družbenega življenja, kjer morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije.

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev, ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavljajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

Pregled statusov priporočil

Status priporočila na dan 31. januar 2023:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okolščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Odlok o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 ni diskriminatoren glede na kraj bivanja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19. Po določbi 4. točke prvega odstavka 7. člena odloka se vstop v Republiko Slovenijo brez napotitve v karanteno na domu in brez PCT pogoja dovoli tudi »čezmejnemu delovnemu migrantu, ki ima delovno razmerje v eni od držav članic Evropske unije ali drugi državi schengenskega območja in ki ima prebivališče v razdalji največ deset kilometrov zračne črte od skupne mejne črte Republike Slovenije in sosednje države, in se vrača v petih dneh po prehodu meje«. Predlagatelj je izrazil prepričanje, da je s to omejitvijo diskriminiran zaradi kraja bivanja. Ima namreč začasno prebivališče v Zagrebu, ki je več kot deset kilometrov oddaljen od meje, in se vsak dan vozi na delo v Slovenijo. Zagovornik je ocenil, da predpis ni diskriminatoren glede na kraj bivanja (050-29/2021/8).

Neupravičenost tujcev z začasnim prebivališčem v Sloveniji do digitalnih bonov ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV) v delu, ki ureja upravičence do digitalnega bona. Pobudnica je navedla, da je drugi odstavek 18. člena ZSDV, ki določa pravico do digitalnega bona zgolj za posameznike s stalnim prebivališčem v Sloveniji, diskriminatoren do vseh tistih tujih študentov, ki v Sloveniji sicer nimajo stalnega prebivališča, študirajo pa pod enakimi pogoji in v enakem izobraževalnem programu kot študenti (domači ali tuji) s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Zagovornik je ugotovil, da tujci z začasnim prebivališčem niso v primerljivem položaju s tujci s stalnim prebivališčem. V slovenskem pravnem redu ima oseba s stalnim prebivališčem po zakonu priznanih veliko več pravic v primerjavi z osebo, ki ima izdano dovoljenje za začasno prebivanje ali prijavljeno prebivanje (če gre za državljana druge države članice EU), ne glede na državljanstvo. Osebe z izdanim dovoljenjem za začasno prebivanje oziroma s prijavljenim začasnim prebivanjem imajo socialnih pravic manj. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-14/2022/3).

1.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, EVA 2021 - 1545-0001)

Priporočilo (**0709-2/2022/1**):

1. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj spremeni pogoj stalnega prebivališča pri koriščenju ukrepov. ●

1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

! Občina diskriminatorno uredila dostop do brezplačnih smučarskih vozovnic za dijake iz občine

Občina Kranjska Gora je kot eno od meril za pridobitev brezplačne smučarske vozovnice za dijake, ki imajo v občini stalno bivališče, določila datum prijave stalnega bivališča v občini. Zaradi tega merila vsi dijaki s stalnim bivališčem v občini niso bili upravičeni do brezplačne smučarske vozovnice. Zagovornik je ugotovil, da je bilo to razlikovanje neupravičeno in da so bili nekateri dijaki diskriminirani na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja na dan prijave bivališča v občini. Zagovornik je na Tržni inšpektorat podal predlog za uvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. Prekrškovni postopek še poteka. Domnevni kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. Postopek še poteka (Odločba št. [0700-53/2020/15](#) z dne 11. 4. 2022).

Izključevanje tujih študentov pri dostopu do predavanj bi lahko bila diskriminacija

Zagovornik je prejel prijavo tretje osebe zaradi domnevne diskriminacije tujih študentov glede njihovega dostopa do predavanj v živo na eni od fakultet. V začetku leta 2022 je vodstvo fakultete profesorjem in študentom poslalo navodila, v skladu s katerimi so tuji študentje napoteni na spremljanje predavanj na daljavo, domači študentje pa so lahko predavanjem sledili v živo v predavalnicah. Zagovornik je po preverjanju ugotovil, da so bili tuji študentje obravnavani neenako kot domači študentje. Fakulteta je pojasnila, da so bili ukrepi sprejeti na hitro zaradi informacije o bolj nalezljivi različici novega koronavirusa. Ukrepi so bili sprejeti z najboljšimi nameni za zaščito študentov in zaposlenih. Pojasnili so, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, saj jim je v interesu, da delujejo kot enakopravna in enotna skupnost študentov in zaposlenih. Sporni ukrep je veljal deset dni, do konca zimskega semestra, in ne velja več. Bil je oblikovan kot prošnja oziroma priporočilo, pri čemer so pojasnili, da nikogar niso preverjali, ko je vstopal na fakulteto, razen za pogoj PCT. Nikogar niso na vratih vprašali, ali se je vračal iz tujine in vsi so lahko prosto hodili na predavanja. Ukrep je torej veljal kratek čas in ne velja več, in ker se fakulteta že sama zaveda neprimernosti obvestila in zagotavlja, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, je Zagovornik odločil, da uvedba postopka ugotavljanja diskriminacije v zadevi ni smotrna ([0700-6/2022/6](#)).

1.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

! Za občane cenejša kartica ugodnosti

Na Zagovornika se je obrnila občina Kranjska Gora, ki je določila različno ceno »kartice ugodnosti« za obisk športnega kompleksa za svoje občane in za preostale obiskovalce. Občino je zaskrbelo uveljavitev takšnega cenika z vidika varstva pred diskriminacijo. Zagovornik je občini pojasnil, da lahko tovrstna ugodnost pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin, razen če je ugodnost skladna s testom sorazmernosti. Podan mora biti legitimen cilj takšnega ukrepa, sprejeti ukrep pa mora biti ustrezno, edino možno in sorazmerno sredstvo za doseganje legitimnega cilja. Zagovornik je pozdravil proaktivno delovanje občine in ji neobvezujoče svetoval, naj zaradi predvidene velike razlike v cenah kartice ugodnosti še enkrat pretehta, ali bi bil tak ukrep sorazmeren ([0702-14/2022](#)).

Neenaka obravnava pri plačilu nezgodnega zavarovanja učencem osnovne šole

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navedla, da naj bi občina plačala nezgodno zavarovanje izključno učencem, ki imajo v občini stalno bivališče in obiskujejo šolo v občini. S tem naj bi bili izključeni tujci in vsi tisti učenci, ki na podlagi začasnega bivališča bivajo v občini ali pa šolo obiskujejo iz sosednjih šolskih okolišev. Zagovornik je od občine prejel pojasnilo, da je sklenila paketno nezgodno zavarovanje in na ta način zavarovala vse otroke, ki so v šolskem letu 2022/2023 vpisani v osnovno šolo v občini. Paketno zavarovanje je sklenila glede na število vpisanih otrok in ne poimensko, zavarovanje pa tudi ni vezano na stalno prebivališče zavarovanih otrok. Zagovornik je stranki pojasnil, da glede na to, da se je občina odločila za zavarovanje vseh otrok, nihče od vpisanih otrok ni neenako obravnavan zaradi katere od svojih osebnih okoliščin in tako ne gre za diskriminacijo po ZVarD ([0702-140/2022](#)).

Težave s pomanjkanjem osebnih zdravnikov in pediatrov v slovenski občini

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je v javnem pismu opisala težave s pomanjkanjem osebnih zdravnikov in pediatrov v eni izmed občin. Zagovornik je stranki odgovoril, da je to težava v več občinah, zato ne gre za vprašanje diskriminacije zaradi določene osebne okoliščine, temveč za vprašanje zagotavljanja dostopa do zdravstvenega varstva in kakovostne zdravstvene obravnave. Povabil jo je, naj v primeru konkretne težave z izbiro osebnega zdravnika glede na kraj bivanja ali v primeru težave z dostopnostjo do izbranega zdravnika pri Zagovorniku odda predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka se na pojasnilo zagovornika ni odzvala ([0702-189/2022](#)).

1.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.